

**INFORMATSIOON JA  
DOKUMENTATSIOON  
Rahvusvaheline raamatu  
standardnumber (ISBN)**

**Information and documentation  
International Standard Book Number  
(ISBN)**

## EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard on rahvusvahelise standardi ISO 2108:2005 “Information and documentation – International Standard Book Number (ISBN)” ingliskeelse teksti tõlge eesti keelde.

Rahvusvahelise standardi tõlkesse on lisatud selgitavad märkused, mis täpsustavad ISO 2108:2005 rakendamist Eestis. Märkused on standardi tekstis eristatud fraasiga “Eesti standardi märkus”. Standardi jaotises 3 “Terminid ja määratlused” on eesti terminile lisatud inglise termin.

Seoses muudatustega rahvusvahelises kaubavöötkoodi süsteemis pärast ISO 2108:2005 avaldamist, on (GS1 Estonia MTÜ ettepanekul) standardi tõlkes esitatud uued ajakohastatud mõisted: “EAN-UCC product code system” – “rahvusvaheline kaubavöötkoodi süsteem GS1”, “EAN prefix” – “GS1 prefiks”, “EAN International” – “Rahvusvaheline Kaubavöötkoodi Organisatsioon GS1”.

Eesti standard sisaldab rahvuslikku lisa NG, milles tuuakse andmed standardnumbrit andva Eesti ISBN Agentuuri kohta.

Selle standardi eesmärgiks on tutvustada kirjastajatele ja raamatukaubastajatele 1. jaanuarist 2007 kasutuselevõetavat 13-numbrilist rahvusvahelist raamatu standardnumbrit ning selle kasutusvõimalusi.

Standardi kavandi on koostanud standardimise tehniline komitee EVS/TK 22 “Informatsioon ja dokumentatsioon”, projekti juht – Eesti Rahvusraamatukogu.

Rahvusvaheline standard ISO 2108:2005 on üle võetud Eesti standardiks EVS-ISO 2108:2006, mis on kinnitatud Eesti Standardikeskuse 31.08.2006 käskkirjaga nr 86.

EVS-ISO 2108:2006 asendab Eesti standardi EVS-ISO 2108:2002 ning jõustub selle kohta EVS Teataja 2006. aasta septembrikuu numbris teate avaldamisega.

This standard contains an Estonian translation of the English version of the International Standard ISO 2108:2005 “Information and documentation – International Standard Book Number (ISBN)”.  
Explanatory notes added to the original text are distinguished in this text with a phrase “Eesti standardi märkus”. The National Annex NG introduces the Estonian ISBN Agency.  
The International Standard ISO 2108:2006 has the status of an Estonian National Standard.

Standardite reprodutseerimis- ja paljundusõigus kuulub Eesti Standardikeskusele

**SISUKORD**

|                                                                                                       |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| EESSÕNA.....                                                                                          | IV |
| SISSEJUHATUS .....                                                                                    | V  |
| 1 KÄSITLUSALA .....                                                                                   | 1  |
| 2 NORMATIIVVIITED .....                                                                               | 1  |
| 3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED .....                                                                       | 2  |
| 4 RAHVUSVAHELISE STANDARDNUMBRI STRUKTUUR.....                                                        | 3  |
| 4.1 ISBNi üldstruktuur.....                                                                           | 3  |
| 4.2 Prefiks .....                                                                                     | 4  |
| 4.3 Rühmatunnus .....                                                                                 | 4  |
| 4.4 Kirjastustunnus .....                                                                             | 4  |
| 4.5 Raamatutunnus.....                                                                                | 5  |
| 4.6 Kontrollnumber.....                                                                               | 5  |
| 5 ISBNi ANDMINE .....                                                                                 | 5  |
| 6 ISBNi ASUKOHT JA KUJUTIS VÄLJAANDEL .....                                                           | 6  |
| 6.1 Üldist.....                                                                                       | 6  |
| 6.2 Trükised .....                                                                                    | 6  |
| 6.3 Elektroonilised väljaanded ja muud mittetrükitud tootevormid .....                                | 6  |
| 6.4 Mitme ISBNi esitamine .....                                                                       | 6  |
| 7 TASUD .....                                                                                         | 7  |
| 8 ISBN SÜSTEEMI HALDAMINE.....                                                                        | 7  |
| Lisa A (normatiivlisa) ISBNi andmise ja kasutamise põhimõtted.....                                    | 8  |
| Lisa B (normatiivlisa) ISBN süsteemi haldamine .....                                                  | 11 |
| Lisa C (normatiivlisa) 13-numbrilise ISBNi kontrollnumber.....                                        | 13 |
| Lisa D (teatmelisa) ISBN vahemikud .....                                                              | 15 |
| Lisa E (normatiivlisa) Metaandmed antud ISBNi registreerimiseks .....                                 | 21 |
| Lisa F (teatmelisa) 10-numbriline ISBN, mis on antud enne ISO 2108<br>neljanda trüki rakendamist..... | 23 |
| Eesti standardi lisa NG (teatmelisa) Eesti ISBN Agentuur .....                                        | 25 |
| Kasutatud kirjandus .....                                                                             | 26 |

## **EESSÕNA ISO 2108:2005**

ISO (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon) on ülemaailmne riikide standardiorganisatsioonide (ISO liikmete) liit. Rahvusvahelised standardid koostatakse tavaliselt ISO tehnilistes komiteedes. Igal ISO liikmel, keda huvitab tehnilise komitee töövaldkond, on õigus olla esindatud selles komitees. Standardite koostamisest võtavad osa ka valitsustevahelised ja valitsusvälised rahvusvahelised organisatsioonid – ISO koostööpartnerid. Kõigis elektrotehnika standardimise küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Rahvusvahelised standardid kavandatakse vastavalt ISO/IEC direktiivide 2. osas toodud reeglitele.

Tehniliste komiteede põhiülesanne on rahvusvaheliste standardite koostamine. Tehnilistes komiteedes heaks kiidetud rahvusvaheliste standardite kavandid esitatakse ISO täisliikmetele hääletamiseks. Rahvusvahelise standardina avaldamiseks peab kavand saama vähemalt 75 % hääletanud liikmete heakskiidu.

Selle standardi mõningad elemendid võivad olla patendiõiguse objektiks. ISO ei ole kohustatud mingeid selletaolisi õigusi välja selgitama.

Rahvusvahelise standardi ISO 2108 koostas tehnilise komitee ISO/TC 46 “Information and documentation” alamkomitee SC 9 “Identification and description”.

Standardi käesolev, neljas trükk tühistab ja asendab kolmanda trüki (ISO 2108:1992). Sellega muudetakse ISBN 13-kohaliseks identifikaatoriks, et oluliselt suurendada ülemaailmse ISBN süsteemi numbrimahtu ja viia numbri struktuur kooskõlla rahvusvahelise kaubavöötkoodi süsteemiga GS1. Lisatud on täpsemad nõuded ISBN süsteemi haldamise, ISBNi andmise ja ISBNiga seotud metaandmete kohta.

**SISSEJUHATUS ISO 2108:2005**

Alates rahvusvahelise raamatu standardnumbri ISBNi kasutuselevõtust 1970. aastal on seda tunnustatud kui rahvusvahelist identimissüsteemi kirjastustegevuses ja raamatukaubanduses. ISBN saadab monograafilist väljaannet alates tootmisest läbi kogu tarne- ja levitamisahela.

ISBN süsteem on kirjastajatele, raamatukaubastajatele, raamatukogudele ning teistele organisatsioonidele võtmelemendiks väljaannete tellimisel ja inventeerimisel. Selle alusel kogutakse raamatuturu kataloogide jaoks andmeid uute ja ilmumisel olevate monograafiliste väljaannete kohta. ISBNi kasutamine hõlbustab ka õiguskaitset kirjastustegevuses ning kontrolli müügiandmete üle.



## INFORMATSIOON JA DOKUMENTATSIOON

Rahvusvaheline raamatu standardnumber (ISBN)

Information and documentation

International Standard Book Number (ISBN)

|                                                               |                                                             |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| Tõlgendamise erimeelsuste korral on kehtiv ingliskeelne tekst | In case of interpretation disputes the English text applies |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|

## 1 KÄSITLUSALA

Käesoleva standardi eesmärgiks on kehtestada üksikasjalikud nõuded rahvusvahelisele raamatu standardnumbrile (ISBN) kui ainulaadsele rahvusvahelisele süsteemile, mis võimaldab identida kindla kirjastaja avaldatud monograafilise väljaande iga tootvormi ja trüki. Standard määrab kindlaks ISBNi struktuuri, reeglid selle andmiseks ja kasutamiseks, standardnumbriga seotud metaandmed ja ISBN süsteemi haldamise korra.

Käesolev standard kehtib monograafilistele väljaannetele (või nende üksikutele osadele või peatükkidele, mis on avaldatud eraldi) ja teatavatele samalaadsetele toodetele, mis on tehtud avalikkusele kättesaadavaks. Näited selle kohta, millele standardit saab ja millele ei saa rakendada, on toodud lisa A.

Märkus. ISBNi kasutamise üksikasju käsitletakse kasutaja käsiraamatus, mis on kättesaadav selle rahvusvahelise standardi registriametist (vt jaotis 8).

Eesti standardi märkus. Kasutaja käsiraamat (*ISBN Users Manual. International edition. Fifth edition 2005*) on kättesaadav Eesti ISBN Agentuurist (vt lisa NG) ning Rahvusvahelise ISBN Agentuuri veebisaidilt: <http://isbn-international.org/>.

## 2 NORMATIIVVIITED

Järgnevalt viidatud dokumendid on vajalikud selle standardi rakendamiseks. Dateeritud viidete korral kehtib ainult viidatud versioon. Dateerimata viidete korral kehtib viidatud dokumendi uusim trükk (koos muudatustega).

**ISO 639-2** Codes for the representation of names of languages – Part 2: Alpha-3 code

**ISO 3166-1** Codes for the representation of names of countries and their subdivisions – Part 1: Country codes

**ISO 8601** Data elements and interchange formats – Information interchange – Representation of dates and times

**ISO/IEC 15420:2000** Information technology – Automatic identification and data capture techniques – Code symbology specification – EAN/UPC

### 3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Selles standardis kehtivad järgnevad terminid ja määratlused.

#### 3.1

##### **GS1 prefiks** (*GS1 prefix*)

rahvusvahelise organisatsiooni GS1 AISBL antud rahvusvaheline kaubavöötkoodi prefiks

Märkus. Teatud GS1 prefiksud on määratud kasutamiseks ainult ISBN süsteemis (vt jaotis 4.2).

#### 3.2

##### **kontrollnumber** (*check digit*)

ISBN stringi viimane märk, mis on seotud stringi kõigi eelnevate märkidega kindla matemaatilise algoritmi abil ja mida saab kasutada ISBN stringi õigsuse kontrollimiseks

#### 3.3

##### **pidevväljaanne** (*continuing resource*)

väljaanne, mis ilmub pikema aja vältel ilma ettemääratud lõputa ja mis on tehtud avalikkusele kättesaadavaks mis tahes tootevormis; ilmub tavaliselt üksteisele järgnevate või lõimitavate osadena, millel on numbriline ja/või kronoloogiline tähistus

Märkus. Pidevväljaande mõiste hõlmab jadaväljaandeid, nagu ajalehed, ajakirjad, aastaraamatud jne, ning lõimväljaandeid, nagu uuendatavad irdlehtväljaanded ja veebisaidid.

#### 3.4

##### **editsioon**, trükk (*edition*)

väljaande kõik eksemplarid, millel on olemuslikult sama sisu ja mis on avaldatud sama kirjastaja poolt

Märkus. Väljaande editsioon võib koosneda eri tootevormis avaldatud eksemplaridest.

#### 3.5

##### **lõimväljaanne** (*integrating resource*)

lõpetatud või ettemääratud lõputa ilmuv väljaanne, mida on täiendatud või muudetud uuenduste abil, mis ei jää eraldi üksusteks, vaid on ühendatud tervikuga, ja mis on tehtud avalikkusele kättesaadavaks mis tahes tootevormis

Märkus. Lõimväljaanded on nt uuendatavad irdlehtväljaanded ja uuendatavad veebisaidid.